

Hu Dzjiņtao valdīšanas desmitgades politiskās nostādnes

Una Aleksandra Bērziņa

Rīgas Stradiņa universitāte, Konfūcija centrs, RSU doktorantūra

Ievads. 2012. gadā notika Ķīnas komunistiskās partijas (ĶKP) vadītāja maiņa – Hu Dzjiņtao vietā nāca Sji Dzjiņpiņš. 2013. gada martā, Hu Dzjiņtao atstājot Ķīnas Tautas Republikas (ĶTR) priekšsēdētāja posteni, būs pilnīgi noslēgusies viņa valdīšanas desmitgade. Pamatojoties viņa pilnvaru termiņa laikā teiktajā svarīgākajā runā, proti, ziņojumā ĶKP 17. kongresam (2007), un salīdzinot tā saturu ar citām Hu runām (2003, 2006, 2012), iespējams apkopot Hu veidotās politikas raksturīgākās iezīmes un virzienus. Ķīnas pētnieku vidē bieži izskan viedoklis, ka ĶKP ārēji parādās kā monolīta konstrukcija, bet visas tajā esošās pretrunas un īpašie viedokļi ir dziļi noslēpti partijas iekšienē. Taču, mūsaprāt, katram ĶKP pastāvēšanas posmam ir raksturīgas atšķirīgas iezīmes, kuras ir saistītas ar līdera personību. Ziņojumā ĶKP 17. kongresam ļoti skaidri atklājas tieši Hu Dzjiņtao politisko uzskatu un prioritāšu īpatnības. Turklāt, salīdzinot ziņojumu ar viņa vēlākā un agrākā laika runām, var izsekot viņa uzskatu attīstības dinamikai.

Darba mērķis. Atklāt Hu Dzjiņtao politisko viedokļu raksturīgākās iezīmes.

Metodes. Kvalitatīvā, salīdzinošā, semantiskā analīze.

Materiāls. Hu Dzjiņtao ziņojums Ķīnas Komunistiskās partijas 17. kongresam; Hu Dzjiņtao ziņojums Ķīnas Komunistiskās partijas 18. kongresam; Hu Dzjiņtao runa ASV vizītes laikā 2006. gadā; Hu Dzjiņtao runa 2003. gadā par godu Mao Dzeduna 110. dzimšanas dienai.

Diskusija. ĶKP 17. kongress noslēdza Hu Dzjiņtao valdīšanas pirmo piecgadi un tāpēc var tikt uzskatīts par viņa kā Ķīnas un ĶKP līdera brieduma laiku. Tādēļ Hu kongresa laikā izteiktos atzinumus var uzskatīt par viņa politikas kursa formulējumu vistiešākajā nozīmē. Ziņojumā 17. kongresam ir momenti, kurus varam uzskatīt par Hu Dzjiņtao politiskā kursa izpausmēm.

1. Hu Dzjiņtao praktiski neatsaucas uz komunistisko ideoloģiju un gandrīz nepiemin marksismu-ļeņinismu.
2. Viņa ziņojumā novērojams nozīmīgs tradicionālā ķīniešu politiskā izteiksmes veida pieaugums.
3. Hu Dzjiņtao ir pārformulējis Dzjana Dzemiņa formulēto ĶTR attīstības principu – “Trīs pārstāvniecību” koncepciju –, mainot koncepcijas elementu secību. Atšķirībā no Dzjana Dzemiņa, savā traktējumā viņš kā pirmo punktu min plašu tautas masu interešu aizsardzību, kultūras attīstību un ražošanas spēku attīstību atstājot otrajā un trešajā vietā.
4. Mao Dzeduna vārds ziņojumā 17. kongresam ir kritikas objekts, turpretī 2003. gadā Hu Dzjiņtao veltīja priekšsēdētājam Mao daudz slavinošu vārdus.
5. Ziņojumā 17. kongresam Hu Dzjiņtao izvairās pieminēt Dzjana Dzemiņa vārdu. Rezultātā Dzjana Dzemiņa vārds runas tekstā praktiski neparādās.
6. Uz Mao Dzeduna kritikas un Dzjana Dzemiņa ignorēšanas fona īpašu nozīmi iegūst nemitīga atsaukšanās uz Reformu un atvērtības politikas aizsācēju Denu Sjaopinu.
7. Salīdzinot ziņojumu 17. kongresam ar Hu Dzjiņtao 2003. gada runu par Mao Dzedunu, varam secināt, ka Ķīnas vadītāja doma attīstījās antimaoistiskā virzienā.

Secinājumi. Ikvienu Ķīnas politiskā līdera valdīšanas stilā un īstenotajā politikā novērojamas atšķirības, pat pretrunas salīdzinājumā ar tā priekšgājēju, tāpēc apgalvojumiem, ka varas pēctecība ĶTR ir absolūta un iepriekšnoteikta, nav pamata.

Publikācija tapusi ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu.